

Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2025
(OR. en)

15959/25

Διοργανικοί φάκελοι:
2025/0543(COD)
2025/0544(CNS)

IND 546
RECH 521
COMPET 1236
MI 959
EDUC 475
TELECOM 431
ENER 625
ENV 1281
CLIMA 557
AGRI 644
TRANS 589
SAN 775
BIOTECH 40
CADREFIN 335
CODEC 1921

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 11765/1/25 REV 1; 11749/25

Θέμα: *Προετοιμασία του Συμβουλίου [Ανταγωνιστικότητα (Εσωτερική Αγορά, Βιομηχανία, Έρευνα και Διάστημα)] της 8ης-9ης Δεκεμβρίου 2025*
Δέσμη «Ορίζων Ευρώπη»: Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας 2028-2034
α) Πρόγραμμα-πλαίσιο και κανόνες συμμετοχής και διάδοσής του
β) Ειδικό πρόγραμμα υλοποίησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»
— Έκθεση προόδου

Η έκθεση προόδου που παρατίθεται στο παράρτημα του παρόντος σημειώματος παρουσιάζει τις απόψεις της Προεδρίας σχετικά με την πορεία των εργασιών και την πρόοδο που έχει σημειωθεί στο πλαίσιο της εξέτασης των ανωτέρω προτάσεων το δεύτερο εξάμηνο του 2025. Η έκθεση καταρτίστηκε υπό την ευθύνη της Προεδρίας και δεν προδικάζει συγκεκριμένα σημεία ενδιαφέροντος ή περαιτέρω συμβολές μεμονωμένων αντιπροσωπιών.

Η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων καλείται, συνεπώς, να λάβει υπό σημείωση την έκθεση προόδου και να διαβιβάσει την έκθεση στο Συμβούλιο (Ανταγωνιστικότητα) ενόψει της συνόδου του της 9ης Δεκεμβρίου 2025.

**Δέσμη «Ορίζων Ευρώπη»: Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας
2028-2034**

α) Πρόγραμμα-πλαίσιο και κανόνες συμμετοχής και διάδοσής του

β) Ειδικό πρόγραμμα υλοποίησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»

— Έκθεση προόδου

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) βρίσκεται σε μια καθοριστική συγκυρία. Η ενιαία αγορά παραμένει ημιτελής, επιβαρυνόμενη από την κανονιστική πολυπλοκότητα και τα εθνικά στεγανά, τα οποία υπονομεύουν την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα και συνοχή. Επιπλέον, όπως επισημαίνεται στις εκθέσεις Draghi, Letta και Heitor, η ΕΕ χάνει έδαφος στην έρευνα, την καινοτομία και τις συναφείς επενδύσεις έναντι των παγκόσμιων ανταγωνιστών της, θέτοντας υπό αμφισβήτηση την τεχνολογική υπεροχή και τη στρατηγική αυτονομία της ΕΕ.
2. Η ΕΕ βρίσκεται σε σημείο καμπής, και οι μελλοντικές προσπάθειες έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) είναι πιο σημαντικές από ποτέ. Σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται από αυξανόμενη αβεβαιότητα, παγκόσμιες προκλήσεις και κρίσεις, ταχέως αναδυόμενες τεχνολογίες και σε ένα ταχύτατα μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό τοπίο, η προγραμματισμένη και συνεχής Ε&Κ διαδραματίζει καίριο ρόλο στην προσπάθειά μας να κατανοήσουμε τις προκλήσεις, να επινοήσουμε λύσεις και να τιθασεύσουμε τις τεχνολογίες που θα διαμορφώσουν το μέλλον. Καθίσταται συνεπώς απαραίτητο να ανταποκριθούμε σε αυτές τις προκλήσεις μέσω έξυπνων και κοινών στρατηγικών και επενδύσεων, με την απελευθέρωση της καινοτομίας και την ενίσχυση των θεμελίων μιας ανθεκτικής ΕΕ, προκειμένου να διασφαλίσουμε τη μελλοντική μας ασφάλεια, ευημερία και ανταγωνιστικότητα.

3. Η ΕΕ χρειάζεται ισχυρότερη συνεργασία. Δεδομένου ότι η συνεργασία αποτελεί το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της Ευρώπης, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν ό,τι χρειάζεται για να αναζωογονήσουν την επιστημονική και τεχνολογική υπεροχή της Ευρώπης και να προσφέρουν την καινοτομία που απαιτείται για την αντιμετώπιση των επερχόμενων προκλήσεων. Το επόμενο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία «Ορίζων Ευρώπη» πρέπει να πρωτοστατήσει στην επίτευξη αυτού του στόχου σε στενή συνέργεια με άλλα προγράμματα στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (στο εξής: ΠΔΠ). Το επόμενο ΠΔΠ πρέπει να διασφαλίσει ότι θα υπάρξουν εξαιρετικά αποτελέσματα Ε&Κ ευρωπαϊκής προέλευσης που θα εφαρμοστούν εντός της ΕΕ, παρέχοντας πρακτικές λύσεις για τους πολίτες της και ανοίγοντας νέες αγορές για τη βιομηχανία της.

II. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

4. Στις 16 Ιουλίου 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε δύο σχετικές προτάσεις: μία για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» (στο εξής: πρόγραμμα-πλαίσιο)¹ και μία δεύτερη για το ειδικό πρόγραμμα υλοποίησης του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων Ευρώπη» (στο εξής: ειδικό πρόγραμμα)².
5. Η Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας (ITRE) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι αρμόδια για τις εν λόγω προτάσεις. Ο κ. Christian Ehler (EPP, ΓΕ) ορίστηκε εισηγητής για το πρόγραμμα-πλαίσιο, και ο κ. René Repasi (S&D, ΓΕ) για το ειδικό πρόγραμμα.
6. Ζητήθηκε η γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με το πρόγραμμα-πλαίσιο.

III. ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

7. Μια πρώτη άτυπη ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις προτάσεις της Επιτροπής για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» πραγματοποιήθηκε κατά την άτυπη σύνοδο των υπουργών Ε&Κ στις 17 Ιουλίου 2025 στην Κοπεγχάγη.

---

¹ Πρόταση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2028-2034, τον καθορισμό των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του, και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/695 (11765/25).

² Πρόταση ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση του ειδικού προγράμματος υλοποίησης του προγράμματος-πλαισίου έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2028-2034, τον καθορισμό των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος, και την κατάργηση της απόφασης (ΕΕ) 2021/764 (ST 11749/25).

8. Η Ομάδα «Έρευνα» παρακολούθησε παρουσιάσεις από την Επιτροπή επί του προγράμματος-πλαισίου και του ειδικού προγράμματος στις 24 Ιουλίου και στις 1, 4, 8, 11, 15, 18, 22 και 25 Σεπτεμβρίου 2025, κατά τις οποίες οι αντιπροσωπίες είχαν την ευκαιρία να ζητήσουν διευκρινίσεις. Μετά τις διευκρινίσεις που παρασχέθηκαν από την Επιτροπή, η Ομάδα «Έρευνα» εξέτασε την πρόταση.
9. Η αναλυτική εξέταση των προτάσεων πραγματοποιήθηκε στις 6, 9, 13, 16, 27 Οκτωβρίου, καθώς και στις 3, 6, 10, 14, 17, 20 και 27 Νοεμβρίου 2025. Για τον σκοπό αυτό, το κείμενο των προτάσεων δομήθηκε σε έξι ενότητες που συνδυάζουν θεματικά συναφείς διατάξεις του προγράμματος-πλαισίου και του ειδικού προγράμματος, ως εξής:
- Ενότητα 1η — Γενικές διατάξεις: Πρόγραμμα-πλαίσιο (άρθρα 1 έως 10 και 35 έως 37) και ειδικό πρόγραμμα (άρθρα 1 έως 4 και 18 έως 21),
  - Ενότητα 2η — Πυλώνας I — Επιστήμη αριστείας: Πρόγραμμα-πλαίσιο (άρθρα 12 έως 14) και ειδικό πρόγραμμα (άρθρα 6 έως 10),
  - Ενότητα 3η — Πυλώνας II — Ανταγωνιστικότητα και κοινωνία, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών συμπράξεων: Πρόγραμμα-πλαίσιο (άρθρα 11 και 15) και ειδικό πρόγραμμα (άρθρα 5 και 11),
  - Ενότητα 4η — Πυλώνας III — Καινοτομία: Πρόγραμμα-πλαίσιο (άρθρα 16, 17 και 34) και ειδικό πρόγραμμα (άρθρα 12 και 13),
  - Ενότητα 5η — Πυλώνας IV — Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας (EXE): Πρόγραμμα-πλαίσιο (άρθρα 18 και 19) και ειδικό πρόγραμμα (άρθρα 14 έως 17),
  - Ενότητα 6η — Κανόνες συμμετοχής και διάδοσης: Πρόγραμμα-πλαίσιο (άρθρα 20 έως 33).
10. Το κείμενο εντός αγκυλών δεν συμπεριλήφθηκε στις συζητήσεις³.

---

³ Πρόγραμμα-πλαίσιο: Άρθρο 1 παράγραφος 2 (Αντικείμενο), άρθρο 6 (Προϋπολογισμός) και αντίστοιχη αιτιολογική σκέψη 31, άρθρο 19 (Διεύρυνση), αιτιολογική σκέψη 36 (Κανονισμός για τις επιδόσεις). Ειδικό πρόγραμμα: Άρθρο 1 παράγραφος 2 (Αντικείμενο), άρθρο 3 (Προϋπολογισμός), άρθρο 4 παράγραφος 3 (Πρόγραμμα εργασίας).

11. Επιπλέον, η Προεδρία πραγματοποίησε συζητήσεις προσανατολισμού σχετικά με ειδικούς θεματικούς τομείς κατά τις συνόδους του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας στις 30 Σεπτεμβρίου και στις 9 Δεκεμβρίου 2025, στις οποίες καλύφθηκαν τα θέματα Ε&Κ για τη διπλή χρήση, την ασφάλεια και την άμυνα, καθώς και οι στρατηγικές προτεραιότητες για την έρευνα και την καινοτομία της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης της εστίασης σε μελλοντικές εταιρικές σχέσεις.

IV. ΣΗΜΕΙΩΘΕΙΣΑ ΠΡΟΟΔΟΣ

12. Στόχος της Προεδρίας ήταν να γίνουν κατανοητές σε βάθος οι προτάσεις και γίνει αντιληπτός ο τρόπος με τον οποίο σχετίζονται με την πρόταση για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας (ETA), καθώς και να επιταχυνθούν οι διαπραγματεύσεις για την εναρμόνιση και την ενοποίηση των κειμένων στο μέτρο του δυνατού. Στόχος ήταν να αξιοποιηθεί η εμπειρία του παρελθόντος και να δοθεί, παράλληλα, μεγαλύτερη έμφαση στις νέες πτυχές των προτάσεων. Για να εξασφαλιστεί σαφήνεια, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στις διαρθρωμένες συζητήσεις επί συγκεκριμένων θεμάτων, με την υποστήριξη σημειωμάτων προβληματισμού από την Προεδρία, και καταβλήθηκε προσπάθεια να περιοριστεί ο αριθμός των καίριων ζητημάτων που χρήζουν περαιτέρω προσοχής κατά τις διαπραγματεύσεις που έπονται. Σε ορισμένες περιπτώσεις που απαιτούν περαιτέρω διευκρινίσεις και διαπραγματεύσεις, το κείμενο επισημαίνεται με πλάγιους και έντονους χαρακτήρες. Η Επιτροπή παρείχε, επίσης, χρήσιμα ανεπίσημα έγγραφα κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων.
13. Η Προεδρία επισήμανε τις ακόλουθες κατευθυντήριες αρχές για να συμβάλει στην καθοδήγηση των διαπραγματεύσεων:
- ενθάρρυνση της καινοτόμου σκέψης με την άντληση διδαγμάτων από το παρελθόν για την αναζήτηση νέων μεθόδων,
  - ενοποίηση τμημάτων κατόπιν εντολής της Ομάδας «Έρευνας» και αποσαφήνιση και λήψη θέσης σχετικά με τις διασυνδέσεις με το νέο ETA,
  - διασφάλιση των απαραίτητων λεπτομερειών στον κανονισμό, ώστε να καταστεί δυνατή η πλαισιωμένη ευελιξία στην εφαρμογή μέσα από τα προγράμματα εργασίας, και
  - αποφυγή της επανάληψης από άλλες νομοθετικές πράξεις, εκτός και αν απαιτούνται εξαιρέσεις ή διευκρινήσεις.

14. Οι διαπραγματεύσεις για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» είναι αλληλένδετες με ευρύτερες διαπραγματεύσεις και σε άλλες ομάδες του ΠΔΠ. Ο συνολικός προϋπολογισμός του ΠΔΠ και τα κεντρικά σημεία εντός αγκυλών στην πρόταση για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» — όπως το τμήμα για τη διεύρυνση της συμμετοχής και τη διάδοση της αριστείας, τα κριτήρια ανάθεσης και επιλογής, καθώς και τα ποσοστά χρηματοδότησης— αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο πλαίσιο της ad hoc Ομάδας για το ΠΔΠ. Παρά το γεγονός αυτό, τα κράτη μέλη ζητούν κατανομή του συνολικού προϋπολογισμού για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» στις υποσυνιστώσες του. Η υποομάδα για το ΕΤΑ διαπραγματεύεται το κοινό εγχειρίδιο κανόνων, καθώς και τη διακυβέρνηση και το περιεχόμενο των σκελών πολιτικής.
15. Οι επακόλουθες πληροφορίες που αναμένονται από την Επιτροπή και περιγράφουν τον μηχανισμό καθοδήγησης και το εργαλείο συντονισμού της ανταγωνιστικότητας, τα οποία αναμένεται να συμβάλουν στον καθορισμό προτεραιοτήτων από την κορυφή προς τη βάση και στην ευθυγράμμιση μεταξύ των προγραμμάτων, παραμένουν πλήρως άγνωστες. Δεν είναι επίσης σαφές σε ποιο βαθμό και σε ποιο επίπεδο θα συμμετέχουν τα κράτη μέλη.

Οριζόντια ζητήματα:

16. **Δομή του προγράμματος-πλαisiού:** Γενικώς, η συνολική δομή του προγράμματος-πλαisiού, η οποία διαρθρώνεται γύρω από πυλώνες, δεν έχει αμφισβητηθεί. Ορισμένα μόνο κράτη μέλη έχουν μέχρι στιγμής εξετάσει ή ζητήσει τη μεταφορά συγκεκριμένων τμημάτων είτε σε άλλους πυλώνες, ως οριζόντιο κομμάτι του προγράμματος, είτε σε άλλα προγράμματα της Ένωσης, κυρίως στο ΕΤΑ.
17. **Ευελιξία και προβλεψιμότητα:** Έμφαση έχει δοθεί στον σχεδιασμό ενός προγράμματος-πλαisiού στο οποίο επιτυγχάνεται η σωστή ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και προβλεψιμότητας. Στόχος είναι η επίτευξη δυναμικής ισορροπίας, για την προώθηση της καινοτομίας, με παράλληλη παροχή σαφούς και αξιόπιστου κανονιστικού πλαισιού μέσω του εξορθολογισμού του κειμένου και της προσθήκης μεγαλύτερης σαφήνειας στο πρόγραμμα, όπου απαιτείται. Ένα από τα βασικά ερωτήματα που εκκρεμούν αφορά τη συνολική διακυβέρνηση για τη διαδικασία καθορισμού προτεραιοτήτων και τη συμμετοχή των κρατών μελών σε αυτήν. Για τον λόγο αυτόν, στο ειδικό πρόγραμμα έχει προστεθεί θέση κειμένου προς συμπλήρωση για τον καθορισμό μιας συνολικής διαδικασίας χάραξης στρατηγικών προτεραιοτήτων, η οποία διασφαλίζει ισχυρό συμβουλευτικό ρόλο για τα κράτη μέλη και, κατά συνέπεια, τη συμμετοχή και την αποδοχή τους.

18. **Απλούστευση:** Η απλούστευση προς όφελος των αιτούντων και των δικαιούχων αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα. Για τον λόγο αυτόν, έχει θεσπιστεί μια οριζόντια αρχή για τη μείωση του διοικητικού φόρτου. Επιπλέον, ορισμένα από τα προτεινόμενα μέτρα απλούστευσης, (όπως η χρήση κατ' αποκοπή ποσών και μοναδιαίων δαπανών για το προσωπικό ως προκαθορισμένη επιλογή), έχουν τεθεί με πλάγιους και έντονους χαρακτήρες για περαιτέρω συζήτηση με σκοπό την επίτευξη του βέλτιστου πλαισίου. Αν και πολλά μέτρα απλούστευσης θα αποφασιστούν κατά τη διάρκεια της περιόδου υλοποίησης, είναι ζωτικής σημασίας το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» να παρέχει σαφή καθοδήγηση. Μια άλλη προτεραιότητα απλούστευσης αποτελεί ο εξορθολογισμός των κανονισμών, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι είναι σαφείς, αποφεύγουν τις επαναλήψεις και προσφέρουν ευελιξία κατά την εφαρμογή τους.
19. **Διεπιστημονικότητα, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών:** Υφίσταται πλήρης ευθυγράμμιση όσον αφορά την ανάγκη να εξασφαλιστούν διεπιστημονικές προσεγγίσεις και να προβλεφθεί η ένταξη των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών σε όλα τα μέρη του προγράμματος-πλασίου. Αυτό υπογραμμίστηκε περαιτέρω στον πυλώνα II «Ανταγωνιστικότητα και κοινωνία» με σκοπό τη διασφάλιση των συνεργατικών αποτελεσμάτων E&K που απαιτούνται για την επίλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η ΕΕ. Επιπλέον, προσδιορίστηκε περαιτέρω η ανάγκη για ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων σχετικά με θέματα που αφορούν τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες.
20. **Σύνδεση:** Η σύνδεση τρίτων χωρών με το πρόγραμμα-πλαίσιο αποκτά νέα διάσταση υπό το πρίσμα των σημερινών γεωπολιτικών συνθηκών, με την ΕΕ να χάνει έδαφος στον τομέα της E&K και το άνοιγμα του προγράμματος-πλασίου στη διπλή χρήση. Προς αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού, το άρθρο σχετικά με τη σύνδεση έχει εναρμονιστεί σε όλα τα προγράμματα του ΠΔΠ με βάση τις τέσσερις γνωστές κατηγορίες τρίτων χωρών, αλλά δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στο κοινό κόστος της σύνδεσης, στη δίκαιη ισορροπία, στα δικαιώματα της ΕΕ για χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και στη μη ανάθεση εξουσιών λήψης αποφάσεων σε τρίτες χώρες όσον αφορά το πρόγραμμα. Η πρόκληση όσον αφορά το πρόγραμμα-πλαίσιο θα είναι το να εξισορροπηθεί η ανάγκη για συνεργασία με ορισμένες χώρες όπου δεν υπάρχει πλεονέκτημα από τη σύνδεση και να εφαρμοστούν μέτρα ασφάλειας της έρευνας σε χώρες άλλων κατηγοριών που προσφέρουν πλεονεκτήματα. Μια άλλη πτυχή αφορά τους στενούς και αξιόπιστους εταίρους και την ικανότητά τους να συνδέονται και να συμμετέχουν πλήρως στα αμοιβαία οφέλη. Επιπλέον, το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και το ΕΤΑ πρόκειται να εφαρμόσουν διαφορετικά συστήματα σύνδεσης, γεγονός που θα μπορούσε να δημιουργήσει εμπόδια ως προς τον ολοκληρωμένο κύκλο καινοτομίας για τον οποίο αγωνιζόμαστε.

21. **Διπλή χρήση:** Το άνοιγμα του προγράμματος-πλαίσιου για τη στήριξη της διπλής χρήσης απορρέει από τις ταχείες γεωπολιτικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Αυτό εισάγει μετατόπιση του πεδίου εφαρμογής σε σύγκριση με το τρέχον πρόγραμμα-πλαίσιο. Ως εκ τούτου, οι περαιτέρω διαπραγματεύσεις θα πρέπει να διακρίνουν σαφώς τις δυνατότητες και τη στήριξη διπλής χρήσης από τις αμιγώς αμυντικές δραστηριότητες. Για να αξιοποιηθεί η ώθηση που μπορεί να δώσει η έρευνα διπλής χρήσης στην E&K, πρέπει να καθοριστεί το κατάλληλο πλαίσιο ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία περιττών περιορισμών και επαχθών διοικητικών διαδικασιών.
22. **Ασφάλεια της έρευνας:** Στόχος της ασφάλειας της έρευνας είναι η διαχείριση κινδύνων όπως η ανεπιθύμητη μεταφορά κρίσιμης τεχνολογίας, η κακόβουλη επιρροή στην έρευνα και οι παραβιάσεις δεοντολογίας ή ακεραιότητας με παράλληλη τήρηση των θεμελιωδών αρχών της E&K οι οποίες αποτελούν τη βάση του EXE. Το ζήτημα της ασφάλειας της έρευνας θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος των διαπραγματεύσεων για τα εκκρεμή βασικά ζητήματα.

Διασυνδέσεις με το νέο ETA:

23. Η πρόταση για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και η πρόταση για το ETA είναι στενά συνυφασμένες σε διάφορους τομείς και συμερίζονται την υποκείμενη φιλοδοξία για τόνωση του κύκλου ζωής της καινοτομίας. Με τον τρόπο αυτό θα καταστεί δυνατή η μετάβαση της E&K σε εφαρμόσιμες λύσεις και εμπορεύσιμα προϊόντα, ενώ παράλληλα θα διασφαλιστεί ότι οι προκλήσεις όσον αφορά την ανάπτυξη θα ανατροφοδοτούν την έρευνα. Οι θεματικές προτεραιότητες και για τα δύο προγράμματα θα πρέπει να είναι αλληλεξαρτώμενες καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής της καινοτομίας, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι δημόσιες επενδύσεις έχουν τον μεγαλύτερο δυνατό αντίκτυπο. Οι κύριες διασυνδέσεις βρίσκονται σε διάφορα μέρη της πρότασης για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»:
24. **Σκέλη πολιτικής** (άρθρο 15 του προγράμματος-πλαίσιου και άρθρο 11 του ειδικού προγράμματος): Τα άρθρα αυτά συνδέουν τις συνεργατικές δραστηριότητες E&K στο πλαίσιο της συνιστώσας ανταγωνιστικότητας του πυλώνα II του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» με τα σκέλη πολιτικής του ETA και εξηγούν τους λόγους για τους οποίους εμπίπτουν στο ειδικό μέρος για την E&K του προγράμματος εργασίας του ETA για τα αντίστοιχα σκέλη πολιτικής. Οι δραστηριότητες στο πλαίσιο των σκελών πολιτικής του ETA θα επωφεληθούν επίσης από τη συνεργατική E&K που διεξάγεται υπό τη συνιστώσα της κοινωνίας του πυλώνα II, και αντιστρόφως, καθώς οι εξελίξεις όσον αφορά τόσο την ανταγωνιστικότητα όσο και την κοινωνία εν γένει είναι αλληλεξαρτώμενες.

25. **Αποστολές και μηχανισμός για το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους (NEB):** Προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχιση της ανάπτυξης βασικών επενδύσεων E&K από το τρέχον ΠΔΠ, απαιτείται ισχυρή σύνδεση μεταξύ των πέντε υφιστάμενων αποστολών, καθώς και του μηχανισμού NEB στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και του ΕΤΑ. Η σύνδεση αυτή θα διασφαλίσει τη διάθεση στην αγορά και την αποτελεσματική εφαρμογή πολύτιμων καινοτομιών.
26. **Ευρωπαϊκές συμπράξεις** (άρθρο 11 του προγράμματος-πλαισίου και άρθρο 5 του ειδικού προγράμματος): Τα άρθρα αυτά καθορίζουν τη διασύνδεση των μελλοντικών ευρωπαϊκών συμπράξεων με τα σκέλη πολιτικής του ΕΤΑ. Οι επιλεγμένες συμπράξεις ενδέχεται να συνδέονται στενά με τα σκέλη πολιτικής και να αποτελούν πρόσθετο μέσο για τη μόχλευση δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης κατά τη διάρκεια του κύκλου καινοτομίας για την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων.
27. **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (ΕΣΚ)** (άρθρα 16 και 34 του προγράμματος-πλαισίου και άρθρο 12 του ειδικού προγράμματος): Το συμβούλιο αυτό είναι αλληλένδετο με το InvestEU και τον μηχανισμό κλιμάκωσης στο πλαίσιο του ΕΤΑ. Προστέθηκε νέα αιτιολογική σκέψη (15γ) για να διασφαλιστεί ότι η συμπληρωματικότητα και η μετάβαση μεταξύ των μέσων αυτών θα λειτουργήσουν απρόσκοπτα, ιδίως για τις εταιρείες που αναπτύσσουν τεχνολογίες στρατηγικού ενδιαφέροντος για την ΕΕ.
28. **Αμυντικές εφαρμογές:** Όσον αφορά το ΕΣΚ, το άρθρο 16 αναφέρεται στη στήριξη κρίσιμων τεχνολογιών για αμυντικές εφαρμογές στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Κάτι που δεν έχει ακόμη αποφασιστεί από τα κράτη μέλη είναι ο τρόπος με τον οποίο θα πρέπει να χρηματοδοτούνται τέτοιου είδους δραστηριότητες, π.χ. από το αμυντικό σκέλος του ΕΤΑ ή από το InvestEU, με βάση τις γνώσεις που αποκτώνται με χρηματοδότηση υπερπροηγμένης τεχνολογίας στο ΕΣΚ.
29. **Διάδοση και αξιοποίηση** (άρθρο 32 του προγράμματος-πλαισίου): Το άρθρο αυτό παραπέμπει στα εργαλεία του ΕΤΑ που εξυπηρετούν τη στρατηγική αξιοποίησης του ΕΤΑ την οποία μπορεί να εφαρμόσει η Επιτροπή σε περίπτωση που δικαιούχος δεν καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του.
30. **Μέτρα ασφάλειας** (άρθρο 20 του προγράμματος-πλαισίου το οποίο παραπέμπει άμεσα στο άρθρο 10 παράγραφοι 2 και 3 του ΕΤΑ σχετικά με την προτίμηση της ΕΕ, άρθρο 13 σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις διαβαθμισμένες πληροφορίες και άρθρο 20 σχετικά με ταχείες και στοχευμένες δράσεις για την ανταγωνιστικότητα): Τα εν λόγω άρθρα του ΕΤΑ μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε οποιοδήποτε μέρος του προγράμματος εργασίας του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», κατά περίπτωση, για την προστασία της στρατηγικής αυτονομίας και της τεχνολογικής κυριαρχίας της ΕΕ. Παραμένει ανοικτό ζήτημα το κατά πόσον αυτό επαρκεί λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων της ασφάλειας της έρευνας.

31. Αναμένεται περαιτέρω συζήτηση στο πλαίσιο της ad hoc υποομάδας για το ΕΤΑ σχετικά με το στρατηγικό συμφέρον της χρήσης και του ΕΤΑ, ώστε να είναι σε θέση να υποστηρίξει ερευνητικές και τεχνολογικές υποδομές στρατηγικού ενδιαφέροντος για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Ένα τελευταίο βασικό σημείο, για το οποίο εξακολουθούν να αναμένονται νομικές συμβουλές ως προς τη συμμόρφωση με τη Συνθήκη, αφορά το ειδικό πρόγραμμα για την Ε&Κ στον τομέα της άμυνας, το οποίο αποτελεί ειδικό πρόγραμμα του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», αλλά έχει συμπεριληφθεί στο σκέλος πολιτικής του ΕΤΑ για την ανθεκτικότητα και την ασφάλεια, την αμυντική βιομηχανία και το διάστημα, χωρίς ειδικό προϋπολογισμό.

V. ΔΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΑΝΑ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ

32. Στη συνέχεια, επισημαίνονται οι βασικές ουσιαστικές αλλαγές που έχουν εισαχθεί για την ενίσχυση της εστίασης του προγράμματος για καθεμία από τις έξι ενότητες.

Ενότητα 1: Γενικές διατάξεις

33. Έχουν εισαχθεί αρκετές βασικές αλλαγές για την ενίσχυση της εστίασης του προγράμματος-πλαισίου.

34. Στο **πρόγραμμα-πλαίσιο**, το άρθρο 2, το οποίο παρέχει τους ορισμούς, αναθεωρείται και διευρύνεται διαρκώς με συναφείς νέους ορισμούς, ώστε να παρασχεθεί ένα εστιασμένο σύνολο ορισμών για το πρόγραμμα. Η διαδικασία αυτή γίνεται έχοντας κατά νου ότι θα πρέπει να ορίζονται μόνο οι όροι που χρησιμοποιούνται στον κανονισμό και δεν θα πρέπει να επαναλαμβάνονται ορισμοί από άλλους κανονισμούς. Στο άρθρο 3, οι γενικοί στόχοι του προγράμματος-πλαισίου αναθεωρήθηκαν ώστε να διαμορφωθεί μια δυναμικότερη περιγραφή. Η έμφαση δίνεται τώρα στην ενίσχυση των επιστημονικών και τεχνολογικών βάσεων, μέσω άριστης E&K που βασίζεται στον ανοικτό ανταγωνισμό, με σκοπό τη στήριξη όχι μόνο της ανταγωνιστικότητας, αλλά και της ευημερίας, της κυριαρχίας και της ανθεκτικότητας. Το κείμενο ενισχύει επίσης την υποστήριξη της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE) και τη στήριξη της κατάρτισης και της κινητικότητας των ερευνητών, ενθαρρύνοντας την κυκλοφορία εγκεφάλων και αντιμετωπίζοντας παράλληλα τη διαρροή εγκεφάλων. Στο άρθρο 4, όπου καθορίζεται η διάρθρωση του προγράμματος, τροποποιήθηκε η συνιστώσα «κοινωνία» του πυλώνα «ανταγωνιστικότητα και κοινωνία», καθώς και το κεφάλαιο για τον EXE. Στο άρθρο 5 σχετικά με τις οριζόντιες αρχές, εισάγεται νέα έμφαση στην αξιακή αλυσίδα της E&K, με την οποία διασφαλίζεται ότι το πρόγραμμα εκτείνεται από τη βασική έρευνα έως τη ρηξικέλευθη καινοτομία και επιτρέπει μια ισχυρή διασύνδεση με το ETA για να προωθηθεί η υιοθέτηση και διάδοση των αποτελεσμάτων. Έχει επίσης συμπεριληφθεί η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών, με τη διευκρίνιση ότι έμφαση δίνεται πρωτίστως στη μείωση του φόρτου των συμμετεχόντων. Έχει αναληφθεί σαφής δέσμευση για την προώθηση ίσων ευκαιριών για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα της E&K στην ΕΕ με σκοπό τη συμπεριληπτικότητα, ενώ αρκετά κράτη μέλη ζητούν τη ρητή επαναφορά της αρχής της διεύρυνσης από τον ισχύοντα κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Έχουν εισαχθεί η διασφάλιση της εφαρμογής της ισότητας των φύλων, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στο περιεχόμενο της E&K, και η προάσπιση της ασφάλειας της έρευνας μέσω της διαχείρισης των σχετικών κινδύνων, με την εγγύηση ότι οι αρχές αυτές λαμβάνονται υπόψη σε όλες τις δραστηριότητες E&K. Επιπλέον, για να επιτευχθεί η βέλτιστη δέσμευση και ο μεγαλύτερος δυνατός αντίκτυπος, έχει προσδιοριστεί η ανάγκη να αναπτυχθούν στρατηγικές συνέργειες μεταξύ των πυλώνων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και των συνιστωσών τους, καθώς και να υλοποιηθεί το πρόγραμμα-πλαίσιο σε συνέργεια με άλλα προγράμματα της ΕΕ.

35. Ορισμένες από τις διατάξεις του παρόντος μέρους είναι οριζόντιες τυποποιημένες διατάξεις (άρθρα 7, 8 και 9), κοινές σε διάφορα προγράμματα της ΕΕ. Για τον λόγο αυτόν, οι τροποποιήσεις έχουν περιοριστεί στο ελάχιστο, ενώ έχουν εισαχθεί αλλαγές μόνο για την αντιμετώπιση πιο πολιτικών ζητημάτων. Στο άρθρο 8 εισήχθη η επί του παρόντος χρησιμοποιούμενη σφραγίδα αριστείας με βάση αίτημα της πλειονότητας των αντιπροσωπιών προκειμένου είτε να αντικατασταθεί η νέα προτεινόμενη σφραγίδα ανταγωνιστικότητας είτε τουλάχιστον να συμπληρωθεί. Η πρόταση της Προεδρίας θα επιτρέψει τη χρήση και των δύο σφραγίδων για τη μόχλευση πρόσθετης χρηματοδότησης, λαμβανομένης υπόψη της κύριας σήμανσης κάθε σφραγίδας, με παράλληλη αποφυγή του κίνδυνου σύγχυσης λόγω της ύπαρξης δύο σφραγίδων, όπως επισημάνθηκε από ορισμένα κράτη μέλη. Στο άρθρο 9 ανατίθεται στην Επιτροπή να παρέχει ετησίως στην επιτροπή του προγράμματος πληροφορίες σχετικά με τις χρηματοδοτικές συνεισφορές από συνδεδεμένες χώρες, ώστε να παρέχεται διαφάνεια και επισκόπηση.
36. Το άρθρο 10 είναι θεμελιώδους σημασίας για την εφαρμογή του προγράμματος-πλαισίου. Διευκρινίστηκε ότι οι επιχορηγήσεις θα πρέπει να αποτελούν την κύρια μορφή στήριξης σύμφωνα με την τρέχουσα πρακτική. Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι η επιτροπή αξιολόγησης θα πρέπει να απαρτίζεται εν όλω ή, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, εν μέρει από ανεξάρτητους εξωτερικούς εμπειρογνώμονες. Η εισαγωγή απλουστευμένων επιλογών κόστους, όπως τα κατ' αποκοπή ποσά και οι μοναδιαίες δαπάνες για το προσωπικό ως προκαθορισμένη μορφή ενωσιακής χρηματοδότησης, έτυχε ανάμεικτης αποδοχής από τα κράτη μέλη με γενικό σκεπτικισμό, ιδίως όσον αφορά τις μοναδιαίες δαπάνες για το προσωπικό ως προκαθορισμένη επιλογή.

37. Στο άρθρο 1 του **ειδικού προγράμματος** ορίζεται ότι το πρόγραμμα-πλαίσιο θα πρέπει επίσης να υλοποιεί συνεργατικές δραστηριότητες E&K προς υποστήριξη των σκελών πολιτικής του ΕΤΑ. Το άρθρο 2 σχετικά με τους επιχειρησιακούς στόχους δεν έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές, πέραν της μεγαλύτερης έμφασης που δίνεται στην προσπάθεια να ενθαρρυνθεί η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων E&K και να βελτιστοποιηθεί η χρήση των ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών. Με το άρθρο 4, ο κατάλογος περιεχομένων των προγραμμάτων εργασίας καθίσταται μάλλον εξαντλητικός παρά ενδεικτικός. Στόχος είναι να καταστεί η υλοποίηση του προγράμματος σαφέστερη και πιο δομημένη, να εξασφαλιστούν πιο προβλέψιμες και καθορισμένες δράσεις στα προγράμματα εργασίας και να αποφευχθεί η προσθήκη επιπλέον κριτηρίων στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων χωρίς διαβούλευση με τα κράτη μέλη. Διευκρινίστηκε περαιτέρω ότι θα πρέπει να καθοριστεί διαδικασία επανεξέτασης της αξιολόγησης. Η ασφάλεια της έρευνας έχει προστεθεί στον κατάλογο των δράσεων στις οποίες θα εφαρμόζονται ειδικοί κανόνες. Ο αριθμός των χωριστών προγραμμάτων εργασίας ευθυγραμμίστηκε με τη δομή του προγράμματος. Ως απάντηση στο πάγιο αίτημα των κρατών μελών να καθοριστεί μεγαλύτερη συμμετοχή τους στη χάραξη προτεραιοτήτων, εισήχθη θέση κειμένου προς συμπλήρωση με τη μορφή νέου άρθρου για τη θέσπιση πλαισίου χάραξης στρατηγικών προτεραιοτήτων, το οποίο θα διασφαλίζει ισχυρό συμβουλευτικό ρόλο για τα κράτη μέλη και, κατά συνέπεια, τη συμμετοχή και την αποδοχή τους. Η διατύπωση του άρθρου αυτού εκκρεμεί εν αναμονή περαιτέρω πληροφοριών σχετικά με τον μηχανισμό καθοδήγησης και το εργαλείο συντονισμού της ανταγωνιστικότητας που ανακοίνωσε η Επιτροπή. Στο άρθρο 18 σχετικά με τις διαδικασίες επιτροπής, ο τίτλος της γενικής σύνθεσης άλλαξε σε «στρατηγική σύνθεση» με διευρυμένο ρόλο που περιλαμβάνει την εποπτεία της συνοχής του προγράμματος με όλα τα επιμέρους προγράμματα εργασίας του, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών συμπράξεων. Οι υποεπιτροπές έχουν ευθυγραμμιστεί με τη δομή του προγράμματος. Επιπλέον, και για να ενισχυθεί ο ρόλος των κρατών μελών, εισήχθησαν δύο σημεία: η ρήτρα μη διατύπωσης γνώμης για την έγκριση του προγράμματος εργασίας και η υποχρέωση της Επιτροπής να ενημερώνει τακτικά και από πρώιμο στάδιο την επιτροπή του προγράμματος σχετικά με τη συνολική πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση του ειδικού προγράμματος.

Ενότητα 2: Επιστήμη αριστείας

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ)

38. Σε γενικές γραμμές, οι κύριες αλλαγές που συνδέονται με το ΕΣΕ ήταν η αναθεώρηση της πρότασης ώστε να συνάδει με την τρέχουσα πρακτική και διατύπωση. Στο **πρόγραμμα-πλαίσιο** επαναβεβαιώνεται ο κύριος στόχος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας, συμπεριλαμβανομένης της εστίασης σε ερευνητές στην αρχή της σταδιοδρομίας τους. Τροποποιήθηκε η αιτιολογική σκέψη 13, με τη διευκρίνιση ότι το ΕΣΕ θα πρέπει να συμμετέχει στα πλέον υποσχόμενα πεδία της επιστήμης αιχμής σε όλους τους τομείς και να δεσμεύεται για έρευνα από τη βάση προς την κορυφή, με πρωτοβουλία των ερευνητών, μέσω ανοικτού ανταγωνισμού που θα βασίζεται αποκλειστικά στην αριστεία.
39. Στο άρθρο 6 του **ειδικού προγράμματος**, η θητεία του προέδρου του ΕΣΕ ορίστηκε στα τέσσερα έτη, με δυνατότητα άπαξ ανανέωσης, σύμφωνα με την τρέχουσα πρακτική. Διευκρινίστηκε επίσης ότι ο πρόεδρος του ΕΣΕ θα πρέπει να αφιερώνει τουλάχιστον το 80 % του χρόνου εργασίας του στις δραστηριότητες του ΕΣΕ, σύμφωνα με την τρέχουσα πρακτική. Επιπλέον, διαγράφηκε η αναφορά στις εσωτερικές πολιτικές της Επιτροπής, καθώς το νόημα θα μπορούσε να παρερμηνευτεί όσον αφορά την αυτονομία του ΕΣΕ. Στο άρθρο 7, η σύνθεση του επιστημονικού συμβουλίου του ΕΣΕ ορίστηκε στα 22 μέλη κατ' ανώτατο όριο, έτσι ώστε το επιστημονικό συμβούλιο να μπορεί να λειτουργεί ακόμη και εάν τα μέλη του είναι λιγότερα σε μια δεδομένη στιγμή. Η θητεία των μελών του επιστημονικού συμβουλίου ευθυγραμμίστηκε με αυτήν του προέδρου. Διευκρινίστηκε επίσης ότι οι τρεις αντιπρόεδροι, οι οποίοι επιλέγονται από το επιστημονικό συμβούλιο, θα χαίρουν διοικητικής υποστήριξης στα ιδρύματα της χώρας τους και ότι τα μέλη του επιστημονικού συμβουλίου θα λαμβάνουν αποζημίωση για τα καθήκοντα που εκτελούν. Οι πληροφορίες σχετικά με τις ερευνητικές τάσεις ή τα θέματα πολιτικής που κοινοποιεί το επιστημονικό συμβούλιο στην Επιτροπή πρέπει πλέον να διαβιβάζονται από την Επιτροπή στα κράτη μέλη. Στο άρθρο 7 ορίζεται επίσης ότι τόσο η ευρωπαϊκή όσο και η διεθνής προβολή και συνεργασία είναι σημαντικές για την αύξηση της προβολής του ΕΣΕ μεταξύ των καλύτερων ερευνητών τόσο εντός της ΕΕ όσο και στον υπόλοιπο κόσμο, σύμφωνα και με την τρέχουσα πρακτική. Στο άρθρο 8 έγινε μία μόνον αλλαγή, με την οποία ανατέθηκε στην Επιτροπή να ενημερώνει τακτικά και εγκαίρως τη σύνθεση ΕΣΕ της επιτροπής του προγράμματος όσον αφορά την υλοποίηση των δραστηριοτήτων του ΕΣΕ.

40. Στο πρόγραμμα-πλαίσιο, το άρθρο 13 επιβεβαιώνει ότι ο πρωταρχικός στόχος των δράσεων Marie Skłodowska-Curie (στο εξής: MSCA) είναι η στήριξη της σταδιοδρομίας των ερευνητών σε όλα τα στάδια, με ιδιαίτερη έμφαση στους ερευνητές στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, η προώθηση της ερευνητικής αριστείας από τη βάση προς την κορυφή και η ανάπτυξη και προσέλκυση ερευνητικών ταλέντων. Στο άρθρο επαναλαμβάνεται η στήριξη των ανταλλαγών ερευνητικού προσωπικού. Η αρχική αναφορά σε ζητήματα ασφάλειας μεταφέρθηκε στην αιτιολογική σκέψη 14, καθώς η έμφαση στην ασφάλεια της έρευνας αποτελεί οριζόντιο θέμα με πολλαπλές διαστάσεις και δεν σχετίζεται μόνο με τις MSCA.
41. Στο άρθρο 9 του **ειδικού προγράμματος** επαναλαμβάνεται ο χαρακτήρας «από τη βάση προς την κορυφή» της χρηματοδότησης των MSCA και διευκρινίζεται ότι οποιαδήποτε απόκλιση από αυτόν σε σχέση με τη στόχευση ορισμένων δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένες θεματικές προτεραιότητες, είδη ιδρυμάτων E&K ή γεωγραφικές τοποθεσίες μπορεί να συμβεί μόνο σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και εάν καταστεί διαθέσιμη πρόσθετη χρηματοδότηση από άλλες πηγές. Διαγράφηκε η παράγραφος που αναφερόταν στις συνέργειες με άλλα μέρη του εν λόγω προγράμματος, καθώς αποτελεί οριζόντια αρχή. Στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τις MSCA, έμφαση δόθηκε στους διορθωτικούς συντελεστές ανά χώρα που χρησιμοποιούνται για τη διασφάλιση ανταγωνιστικών και ελκυστικών συνθηκών απασχόλησης καθώς και ισότητας της αγοραστικής δύναμης των αποδοχών, λόγω της ευρείας κριτικής σχετικά με τη μεθοδολογία τους και τη συχνότητα με την οποία επικαιροποιούνται.

Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC)

42. Στο άρθρο 14 του **προγράμματος-πλαισίου** ορίζεται πλέον ότι το Κοινό Κέντρο Ερευνών θα πρέπει επίσης να παρέχει στα κράτη μέλη ανεξάρτητη και τεκμηριωμένη γνώση και επιστημονική υποστήριξη, κατά περίπτωση. Στο **ειδικό πρόγραμμα** έχουν εισαχθεί λίγες μόνον και ήσσονος σημασίας αλλαγές στο άρθρο 10.
43. Κατά την άποψη της Προεδρίας, ο πυλώνας αυτός έχει φτάσει σε ένα ορισμένο επίπεδο ωριμότητας στο παρόν στάδιο των διαπραγματεύσεων, αν και αυτό δεν σημαίνει ότι συμφωνούν όλοι με όλα. Συστήνεται οι προσπάθειες να επικεντρωθούν σε άλλα κομμάτια που χρήζουν πρόσθετης προσοχής, πριν από την επιστροφή σε αυτόν τον πυλώνα.

Ενότητα 3: Ανταγωνιστικότητα και κοινωνία

Ευρωπαϊκές συμπράξεις

44. Στο άρθρο 11 του **προγράμματος-πλαισίου** καθορίζονται δύο είδη συμπράξεων, τα οποία βασίζονται είτε σε μνημόνιο συμφωνίας (στο εξής: ΜΣ) είτε σε συμβατική ρύθμιση γνωστή ως κοινή επιχείρηση. Μολονότι τούτο διαφέρει από το τρέχον πρόγραμμα-πλαίσιο, υπό το οποίο οι συγχρηματοδοτούμενες συμπράξεις βασίζονται σε επιχορηγήσεις, θα μπορούσε να θεωρηθεί ευπρόσδεκτη απλούστευση εν αναμονή περαιτέρω αποσαφήνισης της διαδικασίας. Η παράγραφος 3α προστέθηκε για να θεσπιστεί επίσημα η απαίτηση ότι κάθε ευρωπαϊκή σύμπραξη θα πρέπει να βασίζεται σε στρατηγικό θεματολόγιο έρευνας και καινοτομίας που θα περιγράφει τις θεματικές προτεραιότητες, τα αναμενόμενα αποτελέσματα και αντίστοιχο χάρτη πορείας. Στην παράγραφο 5 προστέθηκε το στοιχείο β-α) για να διευκρινιστεί ότι οι συμπράξεις θα πρέπει να δημιουργούνται μόνον όταν άλλα μέτρα της ΕΕ δεν θα μπορούσαν να επιτύχουν τους επιδιωκόμενους στόχους. Στην παράγραφο 5 προστέθηκε το στοιχείο -α) για να παρασχεθεί διασφάλιση στην πλειονότητα των κρατών μελών όσον αφορά τον ρόλο τους στον προσδιορισμό και την επιλογή συμπράξεων με βάση ΜΣ. Εξακολουθούν να υφίστανται ερωτήματα σχετικά με τη βέλτιστη διαχείριση των εικονικών δοχείων, έτσι ώστε κάθε κράτος μέλος να συγχρηματοδοτεί μόνο τους δικούς του συμμετέχοντες σε έργα. Επιπλέον, πρέπει να καθοριστεί ο τρόπος με τον οποίο η βιομηχανία θα συνεισφέρει οικονομικά.
45. Στο **ειδικό πρόγραμμα** αφαιρέθηκε από το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο α) το κείμενο που περιόριζε την επιλογή συμπράξεων μόνον από την Επιτροπή, έτσι ώστε να δοθεί η δυνατότητα για από κοινού προσδιορισμό και επιλογή με τα κράτη μέλη. Η παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο iii) ορίζει τον ελάχιστο αριθμό συμμετεχόντων εταίρων σε μια κοινοπραξία στα 10 κράτη μέλη (40 % του συνόλου των υφιστάμενων κρατών μελών) καθώς η πλειονότητα ζήτησε μεγαλύτερο αριθμό από τα αρχικώς προταθέντα πέντε. Επιπλέον, στην παράγραφο 1 στοιχείο α) σημείο vi) προστέθηκε στρατηγική για τα δεδομένα ως κριτήριο επιλογής, και ομοίως προστέθηκε η ενσωμάτωση των ΜΜΕ και των επεκτεινόμενων επιχειρήσεων στην παράγραφο 1 στοιχείο α) σημείο vii). Στην παράγραφο 1 στοιχείο α) σημείο xiii) προστέθηκε η υποχρέωση της Επιτροπής να ανταλλάσσει πληροφορίες των αξιολογήσεων με τα όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη, ενώ στην παράγραφο 1 προστέθηκε το στοιχείο α-β) προκειμένου να διευκρινιστεί ότι, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενημερώνονται για τυχόν μέτρα που λαμβάνει η Επιτροπή. Τα άρθρα για τις συμπράξεις εξακολουθούν να χρειάζονται σημαντικές περαιτέρω εργασίες και συζητήσεις.

46. Δεδομένου ότι η συνιστώσα της κοινωνίας θεωρήθηκε από πολλά κράτη μέλη ως μη ικανοποιητική, η Προεδρία εργάστηκε μαζί τους για τον επαναπροσδιορισμό και την ενοποίησή της σε ένα σαφέστερο αφήγημα με το οποίο προσδιορίζονται ο ρόλος, το πεδίο εφαρμογής και η διασύνδεσή της με τη συνιστώσα της ανταγωνιστικότητας. Παρά την πραγματοποιηθείσα ικανοποιητική πρόοδο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την οριοθέτηση και την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης. Το άρθρο 15 του **προγράμματος-πλαισίου** προσδιορίζει δύο συνιστώσες συνεργατικής έρευνας και καινοτομίας, μία όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και μία την κοινωνία. Σε νέα παράγραφο αναφέρει ότι οι δύο συνιστώσες αναπτύσσονται με συνεκτικό τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η αμοιβαία ενίσχυση και η απρόσκοπτη κάλυψη του τοπίου έρευνας και καινοτομίας για μια ισχυρή και ανθεκτική Ένωση.
47. Στο άρθρο 15 υπάρχει επίσης αναφορά στο ενδεχόμενο να συνεχιστεί η στήριξη των υπόλοιπων δραστηριοτήτων E&K των αποστολών, καθώς και του μηχανισμού NEB, χωρίς όμως να συσχετίζονται πλέον μόνο με τη συνιστώσα της κοινωνίας. Και στις δύο περιπτώσεις, τα κράτη μέλη τόνισαν την ανάγκη να δημιουργηθούν ισχυροί δεσμοί με άλλα σχετικά προγράμματα της ΕΕ και δη με το ΕΤΑ, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική υιοθέτηση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας, σύμφωνα με τους αρχικούς στόχους των αποστολών, καθώς και δεδομένης της στενής ευθυγράμμισης μεταξύ των αποστολών και των σκελών πολιτικής του ΕΤΑ. Εάν απομένουν δραστηριότητες συνδεδεμένες με τις αποστολές, αυτές μπορούν να υποστηριχθούν στα προγράμματα εργασίας του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Ομοίως, επισημάνθηκε από αρκετά κράτη μέλη ότι η απλούστερη λύση ως προς τον μηχανισμό NEB θα ήταν να ενσωματωθούν οι υπόλοιπες δραστηριότητες E&K στα προγράμματα εργασίας ως θέματα.
48. Στο άρθρο 11 του **ειδικού προγράμματος**, η συνιστώσα της κοινωνίας αναδιατυπώθηκε ώστε να καθοριστούν 3 κύριοι τομείς για την καθοδήγηση του κοινωνικού μετασχηματισμού: κατανόηση των γεωπολιτικών, περιβαλλοντικών, τεχνολογικών και δημοκρατικών αλλαγών και στοιχεία για τη χάραξη πολιτικής· προώθηση δημοκρατικών, δίκαιων και ασφαλών κοινωνιών· και διαφύλαξη των ευρωπαϊκών πολιτισμών και των κλάδων της δημιουργικότητας.

Ενότητα 4: Καινοτομία

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (ΕΣΚ)

49. Ένας γενικός στόχος ήταν να αποσαφηνιστεί η διασύνδεση μεταξύ ΕΣΚ και ΕΤΑ, ιδίως λαμβανομένων υπόψη του InvestEU και του μηχανισμού επέκτασης, προκειμένου να προσδιοριστούν το σωστό πεδίο εφαρμογής και η συμπληρωματικότητα και να προσαρμοστεί αναλόγως το κείμενο. Για τον σκοπό αυτό, προστέθηκε νέα αιτιολογική σκέψη 15β. Θα χρειαστεί να συνεχιστούν οι εργασίες αυτές προκειμένου να επιτευχθεί μια άριστη λύση και να εξασφαλιστεί μια εξορθολογισμένη εφαρμογή στο μέλλον. Στο πλαίσιο αυτό, οι παράγραφοι 7 και 10 του άρθρου 34 του ειδικού προγράμματος, με τις οποίες προσδιορίζονται εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες το ΕΣΚ μπορεί ακόμη να παρέμβει και να παράσχει συμπληρωματικά κονδύλια σε τραπεζικά ελκυστικές εταιρείες ή να τις χρηματοδοτήσει, παραμένουν ανοικτές για περαιτέρω συζήτηση.
50. Στο **πρόγραμμα-πλαίσιο** προσδιορίστηκε περαιτέρω το πεδίο εφαρμογής του ΕΣΚ και στο άρθρο 16 ενσωματώθηκε προσθήκη που αποσαφηνίζει την υποχρέωση λειτουργίας με αμοιβαία συμπληρωματικότητα προς τα μέσα του ΕΤΑ. Για τις επιχορηγήσεις Pathfinder, σύμφωνα με άλλη προσθήκη, θα δοθεί έμφαση στην έρευνα σε πρώιμο στάδιο. Η διευκόλυνση της πρόσβασης σε ερευνητικές και τεχνολογικές υποδομές και της χρήσης αυτών, καθώς και οι δράσεις δικτύωσης έχουν επίσης προστεθεί στα καθήκοντα των υπηρεσιών επιχειρηματικών επιταχυντών. Επιπλέον, έχει προστεθεί περιγραφή καθηκόντων που προσομοιάζουν με εκείνα της ARPA (Υπηρεσία Προηγμένων Ερευνητικών Προγραμμάτων) για διαχειριστές προγραμμάτων προκειμένου να αποσαφηνιστεί το τι σημαίνει αυτή η προσέγγιση. Οι απόψεις δίστανται ως προς το επίπεδο αυτονομίας που πρέπει να δοθεί. Επειδή υπάρχουν αποκλίνουσες απόψεις ως προς τη χρηματοδότηση αμυντικών εφαρμογών αποκλειστικά μέσω προσέγγισης παρόμοιας με της DARPA (Υπηρεσία Προηγμένων Ερευνητικών Προγραμμάτων Άμυνας), το κείμενο εμφανίζεται με έντονα και πλάγια στοιχεία για περαιτέρω διαπραγματεύσεις επί πιθανής λύσης. Τρεις είναι οι πιθανές λύσεις σύμφωνα με την Προεδρία: υιοθέτηση της πρότασης της Επιτροπής και διαμόρφωσή της αντιστοίχως· προσδιορισμός διαδικασίας με την οποία θα ήταν δυνατό να τροφοδοτηθεί μία παραπλήσια με εκείνη της DARPA προσέγγιση του ΕΣΚ μέσω κονδυλίων από το αμυντικό μέρος του ΕΤΑ· ή προσθήκη της παραπλήσιας με εκείνη της DARPA προσέγγισης εντός του αμυντικού μέρους του ΕΤΑ, ώστε να συγκεντρωθούν όλες οι αποκλειστικά αμυντικές επενδύσεις. Στις συζητήσεις τα κράτη μέλη έχουν μέχρι τώρα ταχθεί κυρίως υπέρ των δύο τελευταίων επιλογών. Προστίθεται νέα αιτιολογική σκέψη 15α που εξηγεί την πιστοποίηση των εθνικών προγραμμάτων και φορέων για το σύστημα Plug-in.

51. Στο άρθρο 34 διευκρινίζεται ότι οι επιχορηγήσεις από το μέσο Transition του ΕΣΚ μπορούν να χορηγούνται χωρίς προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, εάν ορίζεται στα προγράμματα εργασίας, κατόπιν σύστασης του διαχειριστή του προγράμματος και γνωμοδότησης ανεξάρτητων εξωτερικών εμπειρογνομόνων. Έχει επιπροσθέτως αποσαφηνιστεί ότι το μέσο Accelerator του ΕΣΚ μπορεί, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να στηρίζει μικρές επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης. Προστέθηκε επιπλέον κείμενο το οποίο διευκρινίζει ότι οι αποεπενδύσεις του Ταμείου του ΕΣΚ πρέπει να αντιμετωπίζονται ως επανεισροές στο Ταμείο του ΕΣΚ, αντικατοπτρίζοντας παρόμοια διατύπωση που χρησιμοποιείται στο ΕΤΑ.
52. Στο άρθρο 12 του **ειδικού προγράμματος**, η θητεία του προέδρου της επιτροπής ΕΣΚ έχει αυξηθεί σε τέσσερα έτη, με δυνατότητα άπαξ ανανέωσης. Στα ζητούμενα προσόντα έχει προστεθεί η αποδεδειγμένη πείρα λόγω του υψηλού προφίλ της θέσης. Όσον αφορά τα μέλη της επιτροπής ΕΣΚ, η θεματική κατανομή προστέθηκε στις προς εξισορρόπηση παραμέτρους.

Οικοσυστήματα καινοτομίας

53. Στο **πρόγραμμα-πλαίσιο**, το άρθρο 17 αποσαφηνίζει τη στήριξη για τις περιστρεφόμενες γύρω από στρατηγικές προτεραιότητες δράσεις δίνοντας έμφαση στη δημιουργία διασυνδεδεμένων διακρατικών οικοσυστημάτων καινοτομίας. Πρέπει επίσης να επιδιωχθούν συνέργειες με άλλες βασικές συνιστώσες του προγράμματος-πλαισίου. Το σχετικό με τη στήριξη δραστηριοτήτων για την προώθηση της ολοκλήρωσης του τριγώνου της γνώσης τμήμα του άρθρου 17 παραμένει ανοικτό δεδομένου ότι από αρκετά κράτη μέλη εκφράστηκαν ανησυχίες για τη μη συμπερίληψη του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT) στην πρόταση της Επιτροπής και ζητήθηκε η επανενωμάτωσή του. Από αρκετά κράτη μέλη ζητήθηκαν επίσης διευκρινίσεις σχετικά με την παράλειψη αυτή και σχετικά με την κατάσταση του EIT και των κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας του στο επόμενο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη». Ορισμένα κράτη μέλη εντούτοις θα προτιμούσαν να περιμένουν την αναμενόμενη έως το τέλος του 2026 πρόταση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση του κανονισμού για το EIT. Για τον λόγο αυτό, το κείμενο εμφανίζεται με έντονους και πλάγιους χαρακτήρες για περαιτέρω συζητήσεις, όπως μεταξύ άλλων στο άρθρο 13 του ειδικού προγράμματος, ενώ ζητήθηκε επίσης από την Επιτροπή να υποβάλει σχετικά με το EIT ανεπίσημο διαφωτιστικό έγγραφο για τα κράτη μέλη.

54. Στο άρθρο 13 του **ειδικού προγράμματος** προστέθηκαν στους συμφεροντούχους που αναμένεται να επωφεληθούν από τη δημιουργία και τη στήριξη συνδεδεμένων κόμβων οι ερευνητές. Σε σχέση με δραστηριότητες υπέρ της ανάπτυξης πανευρωπαϊκών οικοσυστημάτων καινοτομίας, αποφασηνίστηκε ότι έμφαση πρέπει να δοθεί στην ενσωμάτωση και την τόνωση υπαρκτών και δυνητικών ισχυρών σημείων εξίσου. Η ειδική στήριξη σε ΜΜΕ, νεοφυείς και επεκτεινόμενες επιχειρήσεις εντός της εν λόγω υποσυνιστώσας του πυλώνα καινοτομίας είναι αλληλένδετη με τις άλλες υποσυνιστώσες, τους συνδεδεμένους κόμβους και τις προσπάθειες του οικοσυστήματος καινοτομίας για να παρασχεθεί μια πιο συνεκτική προσέγγιση. Επιπλέον, ζητήθηκε από την Επιτροπή να υποβάλει ανεπίσημο έγγραφο στο οποίο θα περιγράφονται λεπτομερέστερα οι προς υλοποίηση στο πλαίσιο αυτής της συνιστώσας του πυλώνα καινοτομίας αναμενόμενες δραστηριότητες.
55. Τα εκκρεμή ζητήματα που συνδέονται με αυτόν τον πυλώνα είναι αρκετά, αφορούν συγκεκριμένα τη σαφή διασύνδεση μεταξύ ΕΣΚ και ΕΤΑ, την παραπλήσια με εκείνη της DARPA προσέγγιση εντός του ΕΣΚ και το μέλλον του ΕΙΤ, και είναι θέματα που χρήζουν περαιτέρω προσοχής. Επιπλέον, η συμβολή των οικοσυστημάτων καινοτομίας στο επενδυτικό τοπίο που καθορίζεται από το ΕΣΚ και τα μέσα του ΕΤΑ θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο παρακολούθησης.

Ενότητα 5: Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας (EXE)

56. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα περί διεύρυνσης άρθρα τόσο στο πρόγραμμα-πλαίσιο όσο και στο ειδικό πρόγραμμα βρίσκονται εντός αγκυλών, προς εκπεφρασμένη λύπη αρκετών κρατών μελών.
57. Στο **πρόγραμμα-πλαίσιο**, το άρθρο 18 έχει διαιρεθεί σε τρία άρθρα, με τις κύριες συνιστώσες αυτού του πυλώνα να διευκρινίζονται στο καθένα από αυτά, δηλαδή η υλοποίηση του EXE, ο μηχανισμός στήριξης πολιτικής και οι ερευνητικές και τεχνολογικές υποδομές.

Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας

58. Το άρθρο για τον EXE κάνει πλέον αναφορά στο ολοκληρωμένο σύνολο αξιών και αρχών του EXE και του συμφώνου για την έρευνα και την καινοτομία, αντί μιας ελλιπούς ονομαστικής καταχώρισης.
59. Στο άρθρο 14 του ειδικού προγράμματος διευκρινίζεται ότι η υλοποίηση του EXE θα πρέπει να είναι κοινή προσπάθεια της Ένωσης και των κρατών μελών της μέσω συλλογικός προσδιορισμένων και συμφωνημένων προτεραιοτήτων. Εν αναμονή συνεπώς της επικείμενης πράξης για τον EXE, δεν έχει ενσωματωθεί άμεση αναφορά στα θεματολόγια πολιτικής για τον EXE.

60. Στο **πρόγραμμα-πλαίσιο**, το νέο άρθρο 18α σχετικά με τις ερευνητικές και τεχνολογικές υποδομές υπογραμμίζει ότι έχει ανάγκη η ΕΕ ένα συνεκτικό και συνδεδεμένο οικοσύστημα πανευρωπαϊκών υποδομών και συναφών υπηρεσιών. Το άρθρο διευκρινίζει επίσης ότι η στήριξη των δαπανών κατασκευής νέων κρίσιμων ικανοτήτων παγκόσμιας κλάσης σε ποσοστό έως και 20 % περιλαμβάνει επίσης σημαντικές αναβαθμίσεις των υφιστάμενων κρίσιμων ικανοτήτων. Οι διαφωνίες σχετικά με τη θέσπιση αυτού του είδους στήριξης εξακολουθούν να υπάρχουν λόγω των φόβων που προξενούν ορισμένες από τις πιθανές οικονομικές συνέπειες. Μία απάντηση σε αυτό επιχειρήθηκε να δοθεί με το ειδικό πρόγραμμα (βλ. κατωτέρω). Διευκρινίστηκε ότι ΕΕ και κράτη μέλη θα πρέπει να προσδιορίσουν και να συμφωνήσουν τις εν λόγω υποδομές από κοινού με ανοικτή, διαφανή και ανταγωνιστική διαδικασία, βάσει σαφών κριτηρίων. Η αιτιολογική σκέψη 19 υπογραμμίζει ότι με τη στήριξη των υποδομών θα πρέπει να αποτυπώνονται οι στρατηγικές ανάγκες της ΕΕ και να παρέχεται ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία μέσω συνεκτικού μακροπρόθεσμου σχεδιασμού και συντονισμένων επενδύσεων, λαμβανομένων μεταξύ άλλων υπόψη των εργασιών του Ευρωπαϊκού Στρατηγικού Φόρουμ Ερευνητικών Υποδομών (ESFRI) για τις ερευνητικές υποδομές, και ζητεί να υπάρξει παρόμοιο στρατηγικό φόρουμ για τις τεχνολογικές υποδομές. Ανοικτό σημείο προς συζήτηση παραμένει η επιλογή του ΕΤΑ περί συνεισφοράς κονδυλίων και σε υποδομές που είναι σημαντικές για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα.
61. Στο **ειδικό πρόγραμμα**, το άρθρο 16 σχετικά με τις ερευνητικές υποδομές και το άρθρο 17 σχετικά με τις τεχνολογικές υποδομές έχουν εναρμονιστεί στο μέτρο του δυνατού ενόψει των δραστηριοτήτων που πρόκειται να υποστηριχθούν, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται η πρόσβαση των ΜΜΕ, των νεοφυών και των επεκτεινόμενων επιχειρήσεων, καθώς και η συνεργασία και η δικτύωση μεταξύ των δύο τύπων υποδομών, κατά περίπτωση. Επιπροσθέτως, το κείμενο επικαιροποιήθηκε ώστε να συνάδει με το πρόγραμμα-πλαίσιο ενόψει της στήριξης σε ποσοστό έως και 20 % των δαπανών κατασκευής ή σημαντικής αναβάθμισης ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών παγκόσμιας κλάσης. Στο άρθρο σχετικά με τις τεχνολογικές υποδομές έχουν διατυπωθεί σαφέστερα τα περί στήριξης των δραστηριοτήτων αξιοποίησης προκειμένου να επιταχυνθεί η διείσδυση στην αγορά. Ένα νέο άρθρο 17α έχει εισαχθεί για να θεσπίσει κριτήρια καθοδήγησης ως προς τη στήριξη της κατασκευής ή της σημαντικής αναβάθμισης ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών παγκόσμιας κλάσης.

Ενότητα 6: Κανόνες συμμετοχής και διάδοσης

Επιλεξιμότητα

62. Στο **πρόγραμμα-πλαίσιο**, το άρθρο 21 καθορίζει τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Μετά από αίτημα που διατύπωσαν οι αντιπροσωπίες στη μεγάλη τους πλειοψηφία, επανήλθε η **σφραγίδα αριστείας** σε αναγνώριση των υψηλής ποιότητας έργων E&K του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» που δεν θα λάμβαναν χρηματοδότηση (βλ. επίσης άρθρο 8 στις γενικές διατάξεις). Επιπλέον, προστέθηκε η παράγραφος 1α προκειμένου να διευκρινιστεί ότι οποιαδήποτε νομική οντότητα, συμπεριλαμβανομένων νομικών οντοτήτων από μη συνδεδεμένες τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς, μπορεί να συμμετέχει σε δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Αυτό δεν περιλαμβάνει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση για την οποία οι όροι καθορίζονται στις επόμενες παραγράφους. Η παράγραφος 10 διαιρέθηκε σε δύο μέρη προκειμένου να διαχωριστούν οι δράσεις που δεν είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τις δραστηριότητες ανθρώπινων βλαστοκυττάρων που μπορούν να χρηματοδοτηθούν. Η παράγραφος 11 περί τερματισμού επεκτάθηκε για να περιγραφούν αναλυτικότερα οι προϋποθέσεις έργου στο πλαίσιο του μέσου Accelerator του ΕΣΚ, κάτι που εξακολουθεί να αποτελεί θέμα συζήτησης για ορισμένους. Προστέθηκε επιπλέον η παράγραφος 12α με τη διευκρίνιση ότι τα προγράμματα εργασίας μπορούν να προσδιορίζουν περαιτέρω κριτήρια επιλεξιμότητας σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις.

Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων

63. Το άρθρο 23 περιγράφει αναλυτικά τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Προστέθηκε διάταξη που ορίζει ότι το πλήρες περιεχόμενο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων πρέπει να περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα εργασίας. Αρκετά κράτη μέλη εξέφρασαν την επιθυμία να καθορίζονται οι αιτήσεις δύο σταδίων και η τυφλή αξιολόγηση στη νομοθεσία και όχι στα προγράμματα εργασίας, όπως ήταν ο κανόνας. Το θέμα αποτέλεσε μέρος της ευρύτερης συζήτησης για την απλούστευση, την οποία η Προεδρία προσπάθησε να προωθήσει, με τα τελικά στάδια να μένουν για μεταγενέστερες Προεδρίες. Μια άλλη προσθήκη που έγινε έχει ως αντικείμενο την πρόβλεψη ότι τα προγράμματα εργασίας θα πρέπει επίσης να διευκρινίζουν τις προσκλήσεις για τις οποίες μπορεί να απονεμηθεί η σφραγίδα αριστείας, παράλληλα με τη σφραγίδα ανταγωνιστικότητας.

Μηχανισμός αλληλασφάλισης

64. Το άρθρο 30 καθορίζει ποσοστά ειδικής συνεισφοράς για τον μηχανισμό αλληλασφάλισης, εισάγοντας κατ' αποκοπή ποσοστό 5 %, το οποίο μπορεί να αυξηθεί σε 8 % ή να μειωθεί σε λιγότερο από 5 %. Οι αλλαγές στα ποσοστά μπορεί να είναι αναγκαίες λόγω των διακυμάνσεων των αγορών και του αυξημένου αριθμού χρηστών από άλλα προγράμματα πέραν του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Η προσθήκη έτυχε ευρείας αποδοχής από τα κράτη μέλη.

Διάδοση και αξιοποίηση

65. Στο άρθρο 32 δόθηκε νέος τίτλος και προστέθηκε νέο σημείο στην παράγραφο 1 σχετικά με τις υποχρεώσεις των δικαιούχων να προστατεύουν τα περί ασφάλειας αποτελέσματα που αναφέρονται στα περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας, σε μια προσπάθεια να απαντηθούν οι αυξανόμενες ανησυχίες των κρατών μελών σχετικά με την ασφάλεια της έρευνας. Δεδομένου ότι το άρθρο 32 αφορά επίσης το ETA και την εφαρμογή πρόσθετων μέτρων ασφάλειας για τη διασφάλιση των στρατηγικών συμφερόντων της ΕΕ, έχουν καταβληθεί προσπάθειες για να ευθυγραμμιστεί αυτό με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», ώστε να διασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ των δύο.

Σύναψη προεμπορικών συμβάσεων και δημόσια προμήθεια καινοτόμων λύσεων

66. Στο άρθρο 33, αρκετά κράτη μέλη εξέφρασαν την επιθυμία να συμπεριληφθούν αναφορές σε υφιστάμενες οδηγίες για τους αγοραστές του δημόσιου τομέα. Η Επιτροπή υποστήριξε ότι το άρθρο καλύπτει τους αγοραστές τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και τις προεμπορικές και εμπορικές δημόσιες συμβάσεις. Δεν καλύπτονται όλες από τις υφιστάμενες οδηγίες και, ως εκ τούτου, απαιτείται εναρμονισμένη ορολογία στο παρόν πρόγραμμα. Αντιθέτως, οι υφιστάμενες οδηγίες εφαρμόζονται μόνο στις δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται από δημόσιους φορείς.

VI. Η ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

67. Λαμβάνοντας υπόψη την πορεία των εργασιών, η Προεδρία θεωρεί χρήσιμο να μας απασχολήσουν τα ακόλουθα για τη συνέχεια των διαπραγματεύσεων:
- ενσωμάτωση των έξι ενοτήτων για τον συνδυασμό των θεματικά συναφών διατάξεων του προγράμματος-πλαισίου και του ειδικού προγράμματος σε πλήρεις, συνδυασμένες προτάσεις, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί σαφής επισκόπηση και συνέπεια σε ολόκληρο το κείμενο και να αποφευχθούν επαναλήψεις και αντιφάσεις·

- ανάλωση του χρόνου και της ενέργειας που απαιτούνται σε τεκμηριωμένες και εποικοδομητικές συζητήσεις επί καίριων ζητημάτων στρατηγικής σημασίας, χρησιμοποιώντας μεταξύ άλλων τεχνικά εργαστήρια, κατά περίπτωση, για την υλοποίηση προγράμματος-πλαίσιου E&K που θα πρέπει να στέλνει ισχυρό μήνυμα ως προς τη δέσμευση της ΕΕ για επιστημονική αριστεία, τεχνολογική κυριαρχία και στρατηγική αυτονομία ικανή να αντιμετωπίσει μελλοντικές προκλήσεις.

VII. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

68. Κατά τη διάρκεια της θητείας της, η Προεδρία έδωσε στρατηγική έμφαση στην προώθηση των εργασιών τόσο για το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία όσο και για το ειδικό πρόγραμμα υλοποίησης του προγράμματος-πλαίσιου. Επιδίωξη της Προεδρίας στάθηκε η προαγωγή εποικοδομητικού διαλόγου μεταξύ των κρατών μελών και η διευκόλυνση δομημένων διαβουλεύσεων χωρίς αποκλεισμούς προκειμένου να προχωρήσουν οι διαπραγματεύσεις.
69. Οι προσπάθειες αυτές κορυφώθηκαν με την υποβολή αρκετών συμβιβαστικών προτάσεων για κάθε πυλώνα του προγράμματος-πλαίσιου και του ειδικού προγράμματος. Η Προεδρία πιστεύει ότι τα τελευταία συμβιβαστικά κείμενα⁴ μπορεί να μην έχουν την αξίωση να εκφράσουν οποιαδήποτε συμφωνία αλλά συνιστούν εντούτοις ένα καλό αποτέλεσμα σε αυτό το στάδιο των διαπραγματεύσεων και σε αναμονή εκείνων που δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί. Οι αντιπροσωπίες έχουν δεσμευθεί ότι θα συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις βάσει της πραγματοποιηθείσης προόδου, θα επιδιώξουν συναίνεση επί των εκκρεμών ζητημάτων και θα κινηθούν με τη λογική ότι δεν έχει συμφωνηθεί τίποτε μέχρι να συμφωνηθούν όλα.

---

⁴ 15308/25, 14839/25, 15671/25, 15314/25, 15638/25, 14838/25.